

přemýšlení. Takové úkoly také nabízejí mnoho příležitostí, kdy učitelé pomáhají žákům poučit se z chyb.

Zaměřením pozornosti na učení jako proces ukazuje metakognitivní výuka žákům, že úspěch pochází z tvrdé práce. Posílením schopností řešit problémy pozitivně ovlivňuje dispozice k učení a zbavuje žáky úzkosti.

Studie prokázaly, že metakognitivní pedagogika může být efektivní na všech stupních školní docházky - od mateřských škol přes základní a sekundární až po instituce vyššího vzdělávání. Žáci vzdělávání s využitím metakognitivní pedagogiky v matematice překonávali své protějšky z kontrolních skupin jak v rutinních učebnicových problémech, tak ve složitých, neznámých a nerutinních matematických úlohách.

Zdroj: Mevarech a Kramarski (brzy vyjde).

Okno V.5.5 Výuka schopností řešit problémy ve výtvarné výchově

Když se někoho zeptáte, co se žáci učí ve výtvarné výchově, pravděpodobně uslyšíte, že malovat, kreslit nebo modelovat. Samozřejmě, že se žáci v hodinách výtvarné výchovy učí výtvarné techniky. Ale co jiného se ještě naučí? Je možné jim při studiu výtvarných technik vštípit i něco z obecných dispozic k přemýšlení?

Jedna etnografická studie vycházející z filmů a rozhovorů natočených na dvou prestižních uměleckých školách v oblasti Bostonu (Hetland a kol., 2013) poukázala na několik způsobů procvičování mysli a pracovních stylů - které jsou všechny použitelné v kontextech mimo výtvarné umění, jež si studenti v hodinách osvojovali souběžně s tím, jak se učili kreslit a malovat. Například častými rozhovory s učiteli, kteří byli sami praktikující umělci, se tyto vysoce motivovaní žáci naučili *představovat si*, co nemohou přímo pozorovat na vlastní oči, vnímavě *pozorovat*, *uvažovat* o svém pracovním postupu a produktu, *ponořit se do úkolu* a *vytrvat* ve svém úsilí a *rozpínat a zkoumat* své kreativní možnosti:

Představovat si: Žáci sledovaní v této studii byli v hodinách výtvarné výchovy soustavně vybízeni, aby si představovali, co nemohou odpozorovat přímo na vlastní oči - měli např. odhalit vnitřní strukturu tvaru, který kreslili, a pak si představit, jak by se ta struktura mohla zobrazit v jejich práci.

Pozorovat: Schopnost pečlivého pozorování se v hodinách výtvarné výchovy učí neustále, a neomezuje se jen na hodiny kreslení, kdy žáci kreslí podle modelu. Žáci se učí dívat se pozorněji, než se obvykle dívají, a vidět „novýma“ očima.

Uvažovat: Žáci jsou vybízeni, aby nad svou tvorbou uvažovali. Učitelé jim často pokládají otevřené otázky, které je vedou k uvažování a vysvětlování, ať už nahlas, nebo v duchu jen pro sebe. Žáci jsou tak stimulováni k rozvíjení metakognitivního povědomí o své práci a pracovním postupu. Žáci se také učí hovořit o tom, co funguje a nefunguje v jejich vlastních pracích a v pracích spolužáků. Tím se cvičí v tvorbě kritických úsudků a jejich zdůvodňování.